

Caighdeán & Treoirlínte Clár 2019

Clár

	<i>Lth.</i>
Réamhrá	3
Sainordú Reachtúil agus Freagrachtaí TG4	4
Cód um Chaighdeáin Clár forbartha ag ÚCÉ	5
Prionsabail i Saothrú Cuspóirí Seirbhíse Poiblí TG4	6
Cuntasacht TG4	7
Leasuithe ar Chaighdeáin agus Treoirínte Clár TG4	7
Cumarsáid le TG4	7
Sceideal: Cód um Chaighdeáin Clár ÚCÉ Prionsabal	8

Is é TG4 an tseirbhís teilifíse náisiúnta Gaeilge a bunaíodh le reacht in 1996 agus arna mhaoiniú ag an Rialtas chun raon iomlán d'ábhar Gaeilge ardchaighdeáin a sheachadadh ar lucht féachana sa bhaile agus thar lear. Is Craoltóir Seirbhíse Poiblí é.

Is é misean TG4: “Cuirimid seirbhísí meán cumarsáide nuálacha agus siamsúla ar fáil a dhéanann ceiliúradh ar chruthaitheacht na Gaeilge agus a bhfuil ceangal acu le lucht féachana sa bhaile agus ar fud an domhain. Trí chomhpháirtíocht leis an earnáil físe agus fuaime Gaeilge, déantar ábhar de scoth an domhain a chruthú agus tacaítear le fás eacnamaíoch in Éirinn.”

Tá sainordú reachtúil TG4 leagtha amach san Acht Craolacháin, 2009 agus sonraítear a chuid cuspóirí in Alt 118 den Acht. Leagtar amach san Acht freisin na cóid chraolacháin agus an creat dualgas do gach craoltóir. Is buntábhachtach, maidir le gach a ndéanann TG4, an tiomantas cloí lena shainordú reachtúil agus leis na rialacha craolacháin agus na cóid agus na dualgais chraolacháin sin.

Tá prionsabail leagtha síos ag TG4 don eagraíocht trína ndéantar a chuspóirí seirbhíse poiblí a sheachadadh. Tá na prionsabail sin tíolactha ina Ráiteas Seirbhíse Poiblí (<https://tg4.ie/ga/corporate/rialachas-corparaideach/>). Cuirtear san áireamh freisin sna prionsabail sin cóid chraolacháin agus rialacha craolacháin agus léirítear go foriomlán na caighdeáin agus na prionsabail chraolacháin atá againn. Tugtar achoimre thíos ar na téamaí rí-thábhachtacha agus tugtar léiriú níos mionsonraithe orthu níos faide amach sa doiciméad seo. Déanfaidh TG4:

- Cláir a sholáthar, i nGaeilge go príomha.
- Léiriú a thabhairt ar na hairíonna éagsúla dá bhfuil cultúr phobal oileán na hÉireann uile comhdhéanta agus aird ar leith ar na Gaeltachtaí.
- Na caighdeáin sláine eagarthóireachta is fearr a léiriú, lena n-áirítear oibiachtúlacht, neamhchlaontacht, cothroime agus cruinneas.
- Gan aon ní a chraoladh a bheadh ina chúis le díobháil nó col nó gur dóigh dó coireacht a ghríosú nó gur de ghné é a dhéanfadh dochar d'údarás an Stáit.
- Meas a léiriú ar leanaí agus ar dhaoine faoi mhíchumas.
- Meas a léiriú ar phríobháideacht daoine aonair.
- Luachanna daonlathacha agus sóisialta shoचाí na hÉireann a léiriú.
- An gá atá le comhthuisctint agus síocháin ar fud oileán na hÉireann uile a choimeád i gcuimhne.
- Tacú leis an bhfiúchas daonlathach a chumhdaítear sa Bhunreacht, go háirithe mar a bhaineann leis an tsaoirse cheart tuairimí a nochtadh.
- A bheith cuntasach.
- Luach ar airgead a sheachadadh.

Leagtar amach i gCaighdeáin agus Treoirínite Clár TG4 a oibleagáidí agus freagrachtaí dlí, a phrionsabail eagarthóireachta agus go foriomlán, taispeántar cuspóir agus tiomantas TG4 na caighdeáin is fearr a bhaint amach maidir le cláir agus ábhar.

Tá feidhm ag na Caighdeáin agus Treoirínite Clár maidir le táirgeacht inmheánach agus leis an earnáil léiriúcháin neamhspleách le linn cláir a tháirgeadh do TG4.

Sainordú Reachtúil agus Freagrachtaí TG4

Tá sainordú reachtúil TG4 leagtha síos san Acht Craolacháin, 2009. Faoin reachtaíocht sin, tá TG4 faoi cheangal seirbhís craolacháin teilifíse náisiúnta, ar de ghné seirbhíse poiblí í agus ar seirbhís saorchraolta í agus is seirbhís a chuirtear ar fáil don phobal uile ar oileán na hÉireann, a sholáthar. Is seirbhís í chun an Ghaeilge a chur chun cinn agus a fhorbairt agus cultúr na hÉireann a chaomhnú.

Is iad na hAilt ríthábhachtacha den Acht atá iomchuí maidir le déantóirí clár (inmheánach agus seachtrach araon) ná Ailt 118 (forálacha sonracha maidir le TG4) agus Cuid 3 ina leagtar amach na dualgais, na cóid agus na rialacha a bhaineann le craoltóirí agus nach foláir do TG4 cloí leo.

Sonraítear cuspóirí TG4 in Alt 118(1) den Acht Craolacháin, 2009 agus áirítear orthu na nithe seo a leanas:

1. Seirbhís craolacháin teilifíse náisiúnta, ar de ghné seirbhíse poiblí í agus ar seirbhís saorchraolta í a bhunú, a chothabháil agus a oibriú;
2. Suíomh gréasáin agus seirbhísí teilitéacs a bhunú agus a chothabháil;
3. Cartlanna agus leabharlanna a bhunú agus a chothabháil;
4. Seirbhís craolacháin teilifíse náisiúnta, ar de ghné seirbhíse poiblí í agus is seirbhís a bheidh le cur ar fáil do phobail Éireannacha lasmuigh d'oileán na hÉireann a bhunú agus a chothabháil;
5. Seirbhísí meán closamhairc neamhchraolacháin neamhlíneacha a bhunú agus a chothabháil;
6. An tseirbhís a chur ar fáil ar gach ardán; agus,
7. Cibé deiseanna tráchtála a shaothrú a eascróidh le linn a chuid cuspóirí reachtúla eile a shaothrú.

Deirtear in alt 118(3) go bhfuil sainordú sonracha ag TG4, le linn dó a chuid cuspóirí a shaothrú, raon cuimsitheach clár a chur ar fáil:

- a bheidh as Gaeilge go príomha;
- a léireoidh éagsúlacht cultúir oileán na hÉireann uile;
- a sholáthróidh siamsa, eolas agus oideachas;
- a sholáthróidh tuairisciú ar ghníomhaíochtaí spóirt, reiligiúin agus cultúir;
- a sholáthróidh tuairisciú ar an nuacht agus cúrsaí reatha, as Gaeilge go príomha;
- do leanaí; agus,
- a sholáthróidh tuairisciú ar imeachtaí i dTithe an Oireachtais agus i bParlaimint na hEorpa.

Tá sé sainordaithe do TG4 freisin léiriú cultúrtha comhaimseartha a éascú nó cúnamh a thabhairt don chéanna agus nuáil agus turgnamh i gcráolachán a spreagadh nó a chur chun cinn.

Deirtear in Alt 118(2) maidir le TG4, le linn dó a chuid cuspóirí a shaothrú

"(a) beidh aird aici ar leasanna agus ar chúraimí an phobail uile, coimeádfaidh sí i gcuimhne a riachtanaí atá comhthuisceant agus síocháin ar fud oileán na hÉireann uile, cinnteoidh sí go léireoidh na cláir na hairíonna éagsúla dá bhfuil cultúr phobal oileán na hÉireann uile comhdhéanta, agus beidh cás ar leith aici do na hairíonna a shainíonn an cultúr sin agus go háirithe do na Gaeltachtaí;

(b) tacóidh sí leis an bhfiúchas daonlathach atá cumhdaithe sa Bhunreacht, go háirithe mar a bhaineann leis an tsaoirse cheart tuairimí a nochtadh, agus;

(c) beidh aird aici ar a riachtanaí atá sé an pobal a dhéanamh eolach tuisceanach ar fhiúchas agus ar thraidisiúin tíortha seachas an Stát, lena n-áirítear go háirithe Ballstáit eile".

Leagtar amach i gCuid 3 den Acht Craolacháin, 2009 na dualgais, na cóid agus na rialacha a bhaineann le craoltóirí agus nach foláir do TG4 cloí leo.

Deirtear in Alt 39(1) go gcinnteoidh gach craoltóir:

"(a) go ndéanfar an nuacht go léir a chraolfaidh an craoltóir a thuairisciú agus a chur i láthair go hoibiachtúil agus go neamhchlaonta gan aon tuairimí de chuid an chraoltóra féin a chur in iúl;

(b) go ndéanfar, nuair a bheifear ag déileáil i gcráolacháin le cúrsaí reatha, lena n-áirítear nithe is ábhair chonspóide poiblí nó is ábhair díospóireachta reatha poiblí, cothrom na féinne a thabhairt do na leasanna uile lena mbaineann agus go gcuirfeadh an t-ábhar a chraolfar i láthair go hoibiachtúil agus go neamhchlaonta gan aon tuairimí dá chuid féin nó dá cuid féin a nochtadh;

(d) nach gcráolfaidh an craoltóir aon ní a bhféadfaí a mheas le réasún gur ní is cúis le díobháil nó col, nó gur dóigh dó coireacht a chur chun cinn nó a ghríosú nó gur de ghné é a dhéanfadh dochar d'údarás an Stáit;

(e) nach ndéanfar, i gcláir a chraolfaidh an craoltóir, agus sna modhanna a úsáidfear chun na cláir sin a dhéanamh, cúngú míréasúnach ar phríobháideachas aon phearsan aonair".

Deirtear in Alt 39(5) go ndéanfaidh craoltóir, nuair a bheifear ag déileáil i gcráolacháin le haon togra, ar togra é a bhaineann le beartas i leith cráoladh, is ábhar conspóide poiblí nó díospóireachta reatha poiblí, atá faoi bhreithniú ag an Rialtas nó ag an Aire, go ndéanfar é a thuairisciú agus a chur i láthair go hoibiachtúil agus go neamhchlaonta. Ba chóir a thabhairt faoi deara nach mbaineann míreanna (a) agus (b) d'fho-alt (1), a mhéid a cheanglaíonn siad ar an gcráoltóir gan a thuairimí nó a tuairimí a chur in iúl, le haon chraolachán arna dhéanamh faoin bhfo-alt seo.

Amach ó na hoibleagáidí a fhorchuirtear leis an Acht Craolacháin, 2009 i ndáil le hábhar clár agus ó oibleagáidí a fhorchuireann Údarás Craolacháin na hÉireann mar a shonraítear thíos, ní foláir nithe eile a choimeád i gcuimhne. Ní foláir do dhéantóirí clár a chinntiú nach ndéanfaidh ábhar sa chlár cóipcheart tríú páirtí a shárú. Ní foláir do dhéantóirí clár a chinntiú thairis sin nach mbeidh an t-ábhar clúmhillteach ná nach ndéanfar díspeagadh ar chúirt.

Tuairiscítear in Alt 42(1) agus (2) cad a áireofar sna Cóid a bheidh le hullmhú agus le nuashonrú ó am go ham ag ÚCÉ.

Ní foláir do chraoltóirí cloí le Cóid ÚCÉ lena rialaítear caighdeáin chraolacháin agus cleachtas craolacháin (féach an chéad alt eile).

Cód um Chaighdeáin Clár ÚCÉ

Tá Cód um Chaighdeáin Clár forbartha ag ÚCÉ agus ní foláir do TG4 cloí leis. Déantar comhlíonadh an Chóid a mheasúnú faoi threoir na bhforálacha reachtúla, forálacha an Chóid agus nósanna imeachta, cleachtais agus beartais ÚCÉ. Is é ÚCÉ a bhreithníonn gearáin maidir le sárú líomhnaithe ar chód ÚCÉ.

Tá seacht bprionsabal ríthábhachtacha nach foláir do TG4 cloí leo ina chaighdeán clár agus déantar iad a atáirgeadh thíos. Ní foláir do gach déantóir clár (inmheánach agus seachtrach araon) a bheith ar an eolas go hiomlán maidir le Cód um Chaighdeán Clár ÚCÉ agus aird a thabhairt air, de réir mar a nuashonraítear é ó am go ham, agus atá ar fáil ar shuíomh gréasáin ÚCÉ (<https://www.bai.ie/ga/coid-caighdeain/#al-block-5>) agus tá na Prionsabal ón Cód um Chaighdeán Clár ÚCÉ sonraithe sa Sceideal.

Prionsabail i Saothrú Cuspóirí Seirbhíse Poiblí TG4

Leagtar amach i **Ráiteas Seirbhíse Poiblí TG4** (<https://tg4.ie/ga/corporate/rialachas-corparaideach/>) na prionsabail lena gcloítear le linn dó a chuspóirí seirbhíse poiblí a shaothrú, ar cuspóirí iad atá leagtha amach san Acht Craolacháin, 2009. Is de réir mar a leanas na prionsabail sin:

- Cláir a chur ar fáil i nGaeilge go príomha agus nasc laethúil leis an nGaeilge a sholáthar do gach teaghlach ar oileán na hÉireann.
- A chinntiú go dtugann na cláir léargas ar ilchineálacht chultúir oileán uile na hÉireann agus aird ar leith a thabhairt ar na hairíonna a shainíonn an cultúr sin agus na Gaeltachtaí go háirithe.
- A chinntiú go ndéanann na cláir freastal ar riachtanais phobail na Gaeltachta agus teaghlaigh arb í an Ghaeilge a dteanga laethúil.
- A chinntiú go ndéanann na cláir freastal ar riachtanais daonlathais agus shóisialta shochoaí na hÉireann.
- Cláir de gach cineál a thaispeáint lena gcuirtear eolas, siamsa agus oideachas ar fáil do lucht féachana de gach aoisghrúpa laistigh de shochoaí na hÉireann.
- Iarracht a dhéanamh i gcónaí na caighdeáin sláine eagarthóireachta is fearr a bhaint amach agus a chothabháil agus réimse éagsúil de chláir ar ardchaighdeán a chur ar fáil.
- Claonadh ar bith eagarthóireachta ná i gcláir a léiriú i dtaobh gnéas, aois, míchumas, cine, gnéaschlaonadh, creideamh nó comhaltas de phobal mionlaigh.
- Claonadh ar bith eagarthóireachta a léiriú ó thaobh tuairisciú nuachta nó cúrsaí reatha de agus an céanna a bheith cóir, neamhchlaonta agus oibiachtúil.
- A chinntiú nach mbeidh craoltaí ina gcúis le dochar nó col, ná nach ndéanfaidh siad coireacht a ghríosú ná dochar a dhéanamh d'údarás an Stáit.
- Leanáí a urramú ina chláir agus ina chraoltaí fógraíochta.
- Riachtanais daoine faoi mhíchumas coirp, céadfach nó intleachtúil a chur i gcuntas.
- Pearsana aonair a urramú agus a chinntiú nach gcúingófar go míréasúnach príobháideachas aon phearsan aonair.
- A bheith ar thús cadhnaíochta maidir le teilifís na Gaeilge a fhorbairt trí ardchaighdeán cáilíochta clár a spreagadh chomh maith le tallanna agus acmhainní cruthaitheacha san earnáil

léiriúcháin neamhspleách in Éirinn a thacú.

- An gá atá le comhthuisctint agus síocháin ar fud oileán na hÉireann a choimeád i gcuimhne.
- Tacú leis an bhfiúchas daonlathach atá cumhdaithe sa Bhunreacht, go háirithe mar a bhaineann leis an tsaorise cheart tuairimí a nochtadh.
- Aird a thabhairt ar a riachtanaí atá sé an pobal a dhéanamh eolach tuisceanach ar fhiúchas agus ar thraidisiúin tíortha seachas an Stát, go háirithe luachanna agus traidisiúin de chuid Ballstát eile.
- Réadluach ar airgead a sheachadadh don lucht féachana agus do pháirtithe leasmhara tríd an nGaeilge agus cultúr na hÉireann a chur chun cinn go rathúil trí sheirbhísí craoltóireachta agus ábhair ardcháilíochta agus trí mhúnla gnó a oibriú a bheidh chomh héifeachtach agus is féidir.

Cuntasacht TG4

Mar Chraoltóir Seirbhíse Poiblí, tá TG4 cuntasach do réimse leathan páirtithe leasmhara, arb é ár lucht féachana an páirtí príomha, an Roinn Cumarsáide, Gníomhaithe ar son na hAeráide agus Comhshaoil agus Údarás Craolacháin na hÉireann. Tá TG4 cuntasach as gach a ndéanann sé, lena n-áirítear na clár agus an t-ábhar a ndéanfaidh sé iad a tháirgeadh, a choimisiúnú, a fháil agus a chraoladh, agus an bealach ina gcaitheann sé maoiniú le linn dó déanamh amhlaidh. Chuige sin, rialaítear TG4 trí raon sásraí maoirseachta a bhfuil tuairisc mionsonraithe le fáil orthu inár Ráiteas Seirbhíse Poiblí (<https://tg4.ie/ga/corporate/rialachas-corparaideach/>).

Cuireann TG4 fáilte roimh aiseolas ón lucht féachana i nGaeilge nó i mBéarla. Tá muid tiomanta freagra iomlán a thabhairt ar gach gearán a fhaigheann muid maidir le caighdeán clár agus gnéithe eile den aschur uainn. Tá sé de dhualgas ar gach déantóir clár lena n-oibríonn TG4 a bheith rannpháirteach sa phróiseas seo. Tá cur síos ar an bpróiseas seo sa **Chód Cleachtais um Láimhsiú Gearán** de chuid TG4 (<https://tg4.ie/ga/corporate/rialachas-corparaideach/>) agus tugtar tuairisc ann ar na nósanna imeachta atá le leanúint i gcás go ndéanfar gearán, an duine iomchuí i TG4 lena bhfuil teagmháil le déanamh agus an tréimhse ama ar laistigh di a thabharfar freagra ar ghearáin. Tá an Cód sin le fáil ar shuíomh Údarás Craolacháin na hÉireann freisin (<https://www.bai.ie/ga/coid-caighdeain/#al-block-5>).

Leasuithe ar Chaighdeán & Treoirínte Clár TG4

Féadfaidh TG4, ó am go ham, athbhreithniú a dhéanamh agus leasuithe ar na Caighdeán & Treoirínte Clár seo a fhoilsiú. Déanfar an leagan nuashonraithe a fhoilsiú ar shuíomh gréasáin TG4 (<https://www.tg4.ie/ga/corporate/rialachas-corparaideach/>).

Ba chóir a thabhairt faoi deara go gcuirtear an dea-chleachtas, na Craoltóirí Seirbhíse Poiblí in Éirinn is comhghleacaithe linn, craoltóirí Ceilteacha eile agus craoltóirí eile san Eoraip san áireamh le linn dúinn athbhreithnithe a dhéanamh ar ár gCaighdeán & Treoirínte Clár.

Cumarsáid le TG4

Cuirtear fáilte roimh aiseolas agus cumarsáidí. Déileálfaidh an duine atá luaite thíos leo sin:

Deirdre Ní Choistín
Bainisteoir Cumarsáide

TG4, Baile na hAbhann, Co na Gaillimhe
deirdre.ni.choistin@tg4.ie
Guthán: 091 505050

Féadfaidh tú teagmháil díreach a dhéanamh liom tríd ár láithreán gréasáin
<https://www.tg4.ie/ga/corporate/foireann-tg4/> nó / <https://www.tg4.ie/ga/eolas/contact-us/> .
Beidh aon duine de bhainisteoirí TG4 sásta d'aiseolas / d'fhiosruithe a fháil agus féadfaidh tú
teagmháil a dhéanamh go díreach ag na seoltaí ríomhphoist tríd ár láithreán gréasáin.

PRIONSABAIL CHÓID UM CHAIGHDEÁIN CHLÁR ÚCÉ

Tá seacht bprionsabal threoracha mar bhonn agus taca leis an gClár um Chaighdeáin Chlár agus déanfar gach gearán a mheasúnú ina leith. Is iad seo na prionsabail:

1. Meas a léiriú ar chaighdeáin phobail
2. Tábhacht an chomhthéacs
3. Cosaint ó dhíobháil
4. Cosaint leanaí
5. Meas a léiriú ar dhaoine agus grúpaí sa tsochaí
6. Cosaint leas an phobail
7. Meas a léiriú ar phríobháideacht

AN T-IDIRDHEALÚ IDIR DÍOBHÁIL AGUS MASLÚ

Nuair a ceanglaíodh ar an BAI chun an Cód seo a chur i dtoll a chéile, déanann an tAcht plé ar dhíobháil agus maslú. Tá idirdhealú tábhachtach le déanamh idir an dá rud. Féadfaidh na hábhair sin is ábhar maslaithe bheith éagsúil ó dhuine go duine, agus is minic a bhíonn siad amhlaidh, agus bíonn siad suibiachtúil den chuid is mó i dtaobh cineáil de. Agus seo á aithint, ní féidir a chinntiú go mbeidh ábhar cláir saor ó mhaslú. Níl aon cheart ann nach ndéanfar tú a mhaslú agus, i dtaobh craoltóirí, bítear ag súil leis, agus a ndualgas á chomhlíonadh acu chun réimse fairsing de chlár a sholáthar a fhreastalaíonn ar lucht féachana fairsing, go mbeidh roinnt clár ann a bheidh ina n-ábhair mhaslaithe do roinnt daoine den lucht féachana. Freagraíonn an Cód do mhaslú ar dhá bhealach. Ar an gcéad dul síos, tá sé de chuspóir aige a chinntiú go bhfuil an fhaisnéis leordhóthanach ag an mbreathnóir agus an éisteoir chun rogha fheasach a dhéanamh ar céard leis a n-éisteann siad nó céard ar a bhfeiceann siad. Treoraíonn craoltóirí éisteoirí agus breathnóirí trí réamhrabhaidh a thabhairt agus trí cláir a sceidealú de réir ionchais lucht féachana an tsaghais sin ábhair nó de chainéal nó de sheirbhís ar leith. Ar an dara dul síos, cosnaíonn an Cód i leith maslú míchuí, arb ábhar cláir é, go bhféadfaí caitheamh leis go fóill amhail ábhar a sháraigh tairseach agus a d'fhág gur maslaíodh an breathnóir nó an t-éisteoir go míchuí, tar éis tosca comhthéacsúla ar nós fírinniú eagarthóireachta agus leas an phobail a chur san áireamh.

Níl díobháil chomh suibiachtúil céanna. Rud éigin atá ann nach mbraitheann an oiread céanna ar na tuairimí suibiachtúla a bhíonn ag gach duine ar chlár a n-éisteann siad leo nó a bhfeiceann siad orthu. Ábhar díobhálach is ea ábhar a bhfuil 'tionchar' aige – ábhar a bhíonn mar chúis le díobháil mheabhrach, shíceolaíoch nó fhisiciúil. Níor cheart d'ábhar cláir díobháil a dhéanamh do dhaoine aonair agus tá sé de chuspóir ag an gCód chun cosc a chur ar dhíobháil a dhéanamh d'éisteoirí agus do bhreathnóirí. Agus a aithint gur dhá choincheap ar leith iad seo, glacann an Cód leis, chomh maith, go bhféadfadh maslú a bheith díobhálach faoi roinnt cúinsí.

Prionsabal 1

MEAS A LÉIRIÚ AR CHAIGHDEÁIN AN PHOBAIL

Creideann an BAI go bhfuil caighdeáin ghinearálta phobail ann nach mór do chraoltóirí a chur san áireamh nuair a bhíonn cláir á ndéanamh acu. Baineann na caighdeáin seo le réimse saincheisteanna a chuimsítear in ábhar cláir, lena n-áirítear meonta i leith téarmaí sonracha friotail, íomhánna foréigneacha agus gnéasacha a úsáid. Ceanglaítear ar chraoltóirí breithniú a dhéanamh ar na caighdeáin seo agus tagairt á déanamh do phrionsabail eile an Chóid seo. Aithníonn an prionsabal seo go bhfuil na caighdeáin sin i gcónaí ag teacht chun cinn agus nach mór craolachán a éascú agus ionadaíocht á déanamh d'éagsúlacht, iolracht agus réadúlacht fhairsing shochaí na hÉireann. Is éard a d'fhéadfadh a bheith i gceist leis seo, amanna, cláir a dhéanamh a d'fhéadfadh bheith ina n-údar maslaithe do bhreathnóirí agus d'éisteoirí ach a bhfuil údar leo ar mhaithe le cúiseanna cruthaitheacha, eagarthóireachta agus cúiseanna eile.

Aithníonn an prionsabal seo an tábhacht a bhaineann le neamhspleáchas agus saoirse eagarthóireachta agus teidlíocht luchtanna féachana chun réimse fairsing de chláir a bheith acu.

I gcomhlíonadh Phrionsabal 1, déanfaidh craoltóirí an méid a leanas:

- An aire ceart a thabhairt nuair a bhíonn léiriú agus/nó cur síos á dhéanamh ar fhoréigean á gcraoladh acu in ábhar cláir. Beidh an aird chuí ag craoltóirí ar oiriúnacht ábhair fhoréignigh a áireamh in ábhar cláir agus/nó an t-údar atá leis, agus aird ar gach prionsabal den Chód.
- An aire ceart a thabhairt nuair a bhíonn léiriú agus/nó cur síos á dhéanamh ar ábhar gnéasach in ábhar cláir. Beidh an aird chuí ag craoltóirí ar oiriúnacht ábhair ghnéasaigh a áireamh in ábhar cláir agus/nó an t-údar atá leis, agus aird ar gach prionsabal den Chód.
- An aird chuí a thabhairt ar oiriúnacht friotail ghairbh agus/nó mhaslaigh a áireamh i gcláir, agus/nó ar an údar atá leis.
- Bheith ar an airdeall i leith, agus cosaint i leith úsáid friotail ghairbh agus/nó mhaslaigh i gcláir bheo, agus sa chás go dtarlaíonn na teagmhais sin, bearta tráthúla a ghlacadh chun aon mhaslú a rinneadh a íoslaghdú, ar nós an friotal a úsáideadh a aithint, a shoiléiriú agus/nó leithscéal a ghabháil faoi.

Prionsabal 2

TÁBHACHT AN CHOMHTHÉACS

D'fhéadfadh ábhar an chláir, amháin, bheith ina údar le díobháil nó maslú nó de bhua an chomhthéacs ina n-amharctar ar nó ina n-éistear le hábhar cláir mar gheall nach bhfuil an t-ábhar ar aon dul le hionchais an lucht féachana. Féadfaidh craoltóirí an aire chuí a thabhairt dá lucht féachana trí réimse tosca comhthéacsúla a chur san áireamh ar féidir leo tionchar a imirt ar bhraistint an éisteora nó an bhreathnóra ar ábhar cláir agus, dá bhrí sin, an méid díobhála nó maslaithe a d'fhéadfadh tarlú. I measc na dtosca sin tá:

- An t-am a chraoltar clár;
- Saghas an chláir (i.e. ábhar, seánra, beo, réamhthairfeadta nó athchraoladh);
- Ionchais dhóchúla an lucht féachana maidir le cineál an chláir nó na seirbhíse craolta ar leith;
- An méid a úsáideadh faisnéis agus treoir an lucht féachana agus an méid a tugadh cineál an ábhair chun airde an lucht féachana roimh ré (trí rabhadh fuaimiúil nó rabhadh eile nó trí

siombail amhairc a bheith ar taispeáint mar shampla, i gcás cláir teilifíse) chun ligean do bhreathnóir nó éisteoir rogha fheasach a dhéanamh;

- An dóchúlacht go nochtfar daoine nach bhfuil feasach ar chineál an ábhair chláir ar bhonn neamhbheartaithe ag a ngníomhartha féin, don ábhar sin;
- Saghas an chainéil nó na seirbhíse ar ar craoladh an t-ábhar cláir;
- Cibé acu an raibh nó nach raibh údar eagarthóireachta le háireamh an ábhair a ndearnadh gearán ina leith;
- Méid agus comhdhéanamh dóchúil an lucht féachana don ábhar sin cláir.

I gcomhlíonadh Phrionsabal 2, déanfaidh craoltóirí an méid a leanas:

- Sceidealú cuí, agus, i measc rudaí eile, cineál an ábhair chláir, réimse dóchúil aoise an lucht féachana, cineál na seirbhíse craolta, an clár ar leith agus an t-am den lá is dóchúil go mbeidh leanaí ag féachaint ar chláir nó ag éisteacht le cláir agus, ar sheirbhísí teilifíse, úsáid na tairsí a thabhairt san áireamh a bhíonn á hoibriú tar éis 21.00.
- An aird chuí a thabhairt ar ionchais bhunaithe an lucht féachana i leith seirbhís craolacháin agus iarmhairtí aon imeachta bheartaithe ó ghnáthchineál na seirbhíse.
- I gcláir bheo, an gníomh ceartaithe tráthúil a ghlacadh sa chás gur dócha go raibh ábhar neamhphleanáilte ina n-údar maslaithe. I dtaobh an ghnímh sin, d'fhéadfadh an t-ábhar sin a aithint, a shoiléiriú agus/nó leithscéal a ghabháil ina leith a bheith i gceist.
- Réamhrabhadh agus/nó siombail amhairc a úsáid sa chás gur dócha go mbeidh ábhar cláir ina údar suaite nó maslaithe do líon mór breathnóirí.
- Córas measúnaithe nó sainithe aicmithe a úsáid le haghaidh ábhar cláir, sa chás gur féidir.
- Sonraí teagmhála uimhreacha oiriúnacha líne chabhrach a sholáthar don breathnóir nó don éisteoir, sa chás cuí.
- A chinntiú go soláthraítear gach meicníocht faisnéise agus treorach don lucht féachana ar bhealach atá inchloiste go soiléir do lucht féachana raidió agus infheicthe agus inchloiste go soiléir do lucht féachana teilifíse.
- A meicníochtaí faisnéise agus treorach don lucht féachana a chur chun cinn go cuí.

Prionsabal 3

COSAINT Ó DHÍOBHÁIL

D'fhéadfadh fórsa ar mhaithe leis an bpobal a bheith i gcraolachán. Agus saol daoine á shaibhriú trí shiamsaíocht nó trí fhaisnéis nó trí chláir eile, ní mór go mbeidh an tsaoirse ag craoltóirí chun cláir a dhéanamh a bhraitheann siad a d'fhéadfadh bheith gríosaitheach nó a dhéileálann le

saincheisteanna íogaire. Ní mór do chraoltóirí, áfach, an aire cheart a thabhairt lena chinntiú nach nochtar ábhar díobhálach do lucht féachana agus ní mór dóibh faisnéis leordhóthanach a sholáthar do lucht féachana go mbeidh siad in ann roghanna feasacha a dhéanamh faoin méid ar a bhfeiceann siad agus lena n-éisteann siad.

Aithníonn an prionsabal seo go bhféadfadh go mbeadh breithniú speisialta ag teastáil ó roinnt breathnóirí agus éisteoirí, de bhua a n-aoise, a gcúinsí nó a leochaileachta ar leith.

D'fhéadfadh go dteastódh meicníochtaí tacaíochta nó breis faisnéise/treorach ó bhreathnóirí agus éisteoirí aonair sa chás go nochtar iad d'ábhar lena n-ionannaíonn siad go tréan de bhua a gcúinsí nó a n-eispéiris phearsanta agus d'fhéadfadh seo bheith ina údar suaite dóibh. Teastaíonn cosaint ó roinnt daoine ó ábhar cláir a d'fhéadfadh bheith mar chúis le frithghníomhú fisiciúil, mar shampla, ábhar a imríonn tionchar orthu siúd ar a bhfuil titimeas fótamhothálach nó iad siúd atá tugtha do hiopnóis. D'fhéadfadh cosaint bheith ag teastáil ó roinnt breathnóirí agus éisteoirí ó ábhar a meastar gurb ionann agus rud amháin é, nuair nach amhlaidh atá, mar shampla, rud éigin a mheastar atá fíriciúil atá ficseanúil nó conspóideach i ndáiríre.

I gcomhlíonadh Phrionsabal 3, déanfaidh craoltóirí an méid a leanas:

- An aird chuí a thabhairt nuair a bhíonn ábhar cláir á chraoladh ina bhfuil carachtair, gníomhartha agus cúinsí pearsanta lena bhféadfadh an lucht féachana ionannú agus a d'fhéadfadh bheith ina údar le suaithheadh, go háirithe maidir le hábhar ar nós foréigean gnéasach, féindíobháil nó féinmharú, athchruthú imeachtaí fíriciúla agus píosa scannáin chartlainne. Gabhfaidh foirm éigin d'fhaisnéis nó de threoir don lucht féachana le hábhar cláir den chineál seo, ar nós réamhrabhadh agus sonraí teagmhála do líne chabhrach.
- Gan mí-úsáid drugaí, alcóil, nó tuaslagán nó úsáid drugaí mídhleathacha a spreagadh nó a chur i láthair go fabhrach. Ní mór go mbeidh údar tréan eagarthóireachta leis go gcuirfí san áireamh léiriú agus/nó cur síos a dhéanamh ar mhodhanna agus teicnící sonracha chun drugaí mídhleathacha a riar. – Gan ábhar a chraoladh a spreagann daoine chun aithris a dhéanamh ar ghníomhartha atá baolach nó díobhálach dá sláinte agus sábháilteacht féin nó daoine eile nó a atá go hiomlán dochroch do chosaint an chomhshaoil.
- An aird chuí a thabhairt nuair a bhíonn clár á chraoladh a n-áirítear ionsamhlú nuachta leis. Ní mór nuacht ionsamhlaithe (mar shampla i ndrámá nó i gcláir faisnéise) a chraoladh ar an mbealach sin nach bhfuil aon fhéidearthacht réasúnta ann go míthreorófar an lucht féachana a chreidiúint go bhfuil siad ag éisteacht le, nó ag féachaint ar fhíor-nuacht.
- aitheamh le taispeáint díbeartha deamhan, diamhaire, ábhair pharanormálta, fáistine (insint cinniúna san áireamh) nó cleachtais a bhaineann le haon cheann díobh seo a mheastar atá, nó a d'fhéadfaí a mheas atá fíor, leis an aire chuí. Nuair atá an taispeáint sin ar mhaithe le cuspóirí siamsaíochta, ní mór go mbeidh seo soiléir don lucht féachana. Níor cheart go n-áireofaí leis an taispeáint sin, cibé acu má mheastar gur fíor iad nó go bhfuil siad ar mhaithe le cuspóirí siamsaíochta, comhairle athraithe saoil atá dírithe ar dhuine aonair ar a meastar go réasúnta go bhfrithghníomhóidh siad nó go mbraithfidh siad orthu. Ní bhaineann seo le taispeáint a bhíonn i gceist i scannáin, drámá nó i gcláir fhicseanúla eile.
- An aird chuí a thabhairt maidir leis an mbealach a thugtar faoi hiopnóis le linn cláir.
- Réamhrabhaidh a sholáthar, de réir mar is cuí, do bhreathnóirí ar a bhfuil titimeas fótamhothálach ar bhealach atá inchloiste agus infheicthe go soiléir.

Prionsabal 4

COSAINT DO LEANAÍ

Breathnóirí agus éisteoirí iad leanaí ag a bhfuil riachtanais ar leith agus táthar ag súil leis go bhfreagróidh craoltóirí do riachtanais ar leith leanaí mar bhaill den lucht féachana agus iad a chosaint ó ábhar nach bhfuil oiriúnach dóibh. Spreagann an prionsabal seo craoltóirí chun freagairt d'éagsúlacht eispéireas an linbh agus chun cláir a chur ar tairiscint dóibh a bhaineann le hábhar dóibh. Ceanglaíonn an prionsabal seo, chomh maith leis sin, nach nochtar leanaí do chláir a bhainfeadh go mór dá bhforbairt mhorálta, mheabhrach agus fhisiciúil, go háirithe, cláir ina bhfuil pornagrafaíocht nó foréigean gan tuilleamh. Tá freagracht ar chraoltóirí agus ar thuismitheoirí agus chaomhnóirí araon maidir leis na cláir lena n-éisteann agus ar a bhfeiceann leanaí agus maidir le leanaí a chosaint ó bheith nochtta d'ábhar neamhoiriúnach agus díobhálach cláir.

Faoin Acht Craolacháin, 2009, sainítear leanbh mar aon duine atá faoi 18 mbliana d'aois. Chun críocha na rialála, sainíonn an BAI cláir leanaí mar chláir dá dtagraítear de ghnáth mar amhlaidh agus/nó a bhfuil próifíl lucht féachana acu a bhfuil breis agus 50% díobh faoi 18 mbliana d'aois. Aithníonn an prionsabal seo go dteastaíonn leibhéil éagsúla de chosaint ó leanaí ar aoiseanna éagsúla agus go soláthraíonn craoltóirí réimse clár le haghaidh leanaí, a bhféadfadh roinnt díobh bheith ag déileáil le téamaí ní b'aibí, a oireann don réalachas agus don eispéireas, dar le leanaí níos sine.

I gcomhlíonadh Phrionsabal 4, déanfaidh craoltóirí an méid a leanas:

- A chinntiú nach gcraoltar ábhar cláir a d'fhéadfadh baint go mór d'fhorbairt fhisiciúil, mheabhrach nó mhorálta leanaí nuair is dóchúil go mbeidh leanaí ag féachaint ar an teilifís, go háirithe, cláir lena n-áirítear pornagrafaíocht nó foréigean gan tuilleamh.
- Aire ar leith a thabhairt i dtaobh ábhar cláir a chraoltar do leanaí nó ag tráthanna nuair a d'fhéadfadh leanaí a bheith ag féachaint nó ag éisteacht. Áireofar leis seo, ach go háirithe, ábhar cláir a chraoltar roimh an tairseach.
- Aire ar leith a ghlacadh nuair a bhíonn ábhar cláir á sceidealú a chraoltar gach taobh de chláir ar dócha go mbreathnóidh leanaí orthu nó go n-éistfidh leanaí leo, ar nós i ndiaidh na tairsí, fad atá leanaí á dtabhairt chuig agus ón scoil agus le linn saoirí scoile.
- Aire ar leith a ghlacadh lena chinntiú nach dtaispeántar réamhbhlaiseadh agus promóisin nach meastar go réasúnta atá oiriúnach do leanaí díreach roimh, le linn nó i ndiaidh clár do leanaí nó i ndiaidh na tairsí.

Prionsabal 5

MEAS A LÉIRIÚ AR DHAOINE AGUS GHRÚPAÍ SA TSOCHAÍ

Beidh an bealach a ndéantar ionadaíocht do dhaoine agus do ghrúpaí sa tsochaí oiriúnach agus infhírinne agus ní dhéanfaidh siad difear do mheas ar dhínit dhaonna. Ceadaítear díospóireacht dhaingean, is é sin, cur in aghaidh toimhdí, ach ní dhéanfaidh ábhar cláir idirdhealú idir daoine nó grúpaí sa tsochaí a stiogmatú nó a thacú nó neamhaird a thabhairt air, go háirithe ar bhonn aoise,

inscne, stádas pósta, ballraíochta den Lucht Siúil, stádas teaghlaigh, gnéaschlaonta, míchumais, cineáil, náisiúntachta agus eitneachta nó reiligiúin.

I gcomhlíonadh Phrionsabal 5, déanfaidh craoltóirí an méid a leanas:

- Gan ábhar ina bhfuil íomhánna nó fuaimeanna bagracha, drochíde nó maslacha amhairc agus é a bheith ina chuspóir fuath a spreagadh nó sa chás gur dóchúil go spreagfar fuath mar thoradh i leith daoine nó grúpaí sa tsochaí, lena n-áirítear ar fhorais chineáil, chreidimh, ghnéis, eitneachta, gnéaschlaonta nó náisiúntachta.
- Gan béim a chur ach ar aois, dath, inscne, bunús náisiúnta nó eitneach, míchumas, cineál, reiligiún nó gnéaschlaonadh nuair atá údar leis na tagairtí sin agus tagairt do phrionsabail an Chóid seo agus do chomhthéacs an chraolta.
- A aithint go bhféadfaí a mheas go bhfuil úsáid téarmaí, tagairtí agus íomhánna maslach do dhaoine agus grúpaí sa tsochaí agus go dteastaíonn údar eagarthóireachta ó théarmaí coiteanna drochíde atá dírithe ar aon ghrúpa lena gcur san áireamh i gcláir.
- An meas cuí a thabhairt ar thuairimí, íomhánna, cleachtais agus creidimh reiligiúnacha in ábhar cláir. Níl seo beartaithe cosc a chur ar mhionscrúdú a dhéanamh ar reiligiún trí fhaisnéis, dráma, nó cláir eile.

Prionsabal 6

COSAINT LEAS AN PHOBAIL

Tacaíonn an BAI le clár daingean agus freagrach a dhéanamh a éascaíonn breathnóirí agus éisteoirí chun tuiscint a fháil ar ábhair lena mbaineann tábhacht phoiblí agus a chuireann ar an eolas iad ar mhaithe le leas an phobail. Níor cheart caitheamh leis an mbreithniú seo i leith leas an phobail mar thástáil a úsáidtear chun cosc a chur ar shaoirse craolacháin, ach ina ionad sin, is prionsabal é a dhéanann craolachán a bheochan agus a fhreastalaíonn ar shochaí dhaonlathach. D'fhéadfaí ábhar a dhéanann an méid a leanas a áireamh le hábhar 'leas an phobail':

- A nochtann nó a bhraitheann coireacht;
- A chosnaíonn sláinte nó sábháilteacht phoiblí;
- A nochtann maíomh bréagach nó míthreorach a dhéanann daoine aonair nó ag eagraíochtaí;
- A nochtann neamhinniúlacht daoine aonair nó eagraíochtaí a imríonn tionchar ar an bpobal;
- A nochtann mí-úsáid cistí poiblí;
- A nochtann briseadh an dlí;
- A spreagann agus a éascaíonn díospóireacht agus tuiscint ar ábhair shóisialta agus pholaitiúla;
- A chuireann an pobal ar an eolas, nó a spreagann díospóireacht, ar cheisteanna lena mbaineann tábhacht phoiblí.

Ní mór go mbeidh aird ag craoltóirí, áfach, ar cheisteanna eile lena mbaineann tábhacht don tsochaí. Go háirithe, cosnóidh craoltóirí leas an lucht féachana sa chás go bhfuil cur chun cinn leasanna aon eagraíochta mar cheann de phríomhchuspóirí sholáthar na seirbhíse craolacháin. Ní chraolfaidh craoltóirí aon ní gur dóigh dó coireacht a chur chun cinn nó a ghríosú nó gur de ghné é a dhéanadh dochar d'údarás an Stáit. Níor cheart go dtabharfaí faoi deara go leagfaidh an prionsabal seo cosc ar chraoltóirí ó chur in aghaidh beartas poiblí nó díospóireachtaí oscailte a chur ar bun faoi conas a oibríonn nó nach n-oibríonn an rialtas. Aithníonn an prionsabal seo gur féidir d'ábhar a fhágáil ar lár

agus/nó ionadaíocht neamhleor a dhéanamh d'fhaisnéis nó do thuairimí drochthionchar a imirt ar leas an phobail.

I gcomhlíonadh Phrionsabal 6, déanfaidh craoltóirí an méid a leanas:

- Ní chraolfaidh craoltóir aon ní gur dóigh dó coireacht a chur chun cinn nó a ghríosú nó gur de ghné é a dhéanfadh dochar d'údarás an Stáit.
- Leas an lucht féachana a chosaint sa chás go bhfuil cur chun cinn leasanna aon eagraíochta mar cheann dá bpríomhchuspóirí.
- Gan iompar nó tuairimí a spreagadh atá go hiomlán dochrach do chosaint an chomhshaoil. Spreagtar craoltóirí chun an lucht féachana a chur ar an eolas faoi fhorbairtí maidir le ceisteanna comhshaoil ar bhealach a thugann an aird chuí ar chothromaíocht an eolais chomhaimseartha eolaíoch.
- A chinntiú go dtugtar faoi iomaíochtaí agus vótáil go cothrom faoi rialacha a gcuirtear an lucht féachana ar an eolas fúthu, d'fhonn gan an lucht féachana a mhíthreorú.

Prionsabal 7

MEAS A LÉIRIÚ AR PHRÍOBHÁIDEACHT

Aithníonn an prionsabal seo go bhfuil ceart chun príobháideachta ag daoine aonair. Beidh meas ag craoltóirí ar phríobháideacht an duine aonair agus cinnteoidh siad nach gcuirfear isteach uirthi go míréasúnta cibé acu sa bhealach a úsáidtear chun an clár a dhéanamh nó san ábhar cláir a chraoltar.

Aithníonn an prionsabal seo, chomh maith, nach iomlán an ceart chun príobháideachta. Is ionann an phríobháideacht a bhfuil duine aonair ina teideal agus é sin atá réasúnta faoi gach ceann de na cúinsí. Ní mór an ceart chun príobháideachta a chothromú i leith cearta agus cúinsí eile, ar nós leas an phobail, saoirse tuairimíochta, cearta daoine eile, ceanglais oird phoiblí agus leas coiteann. Cuirtear isteach go míréasúnta ar phríobháideacht duine nuair nach bhfuil firinniú ann nó cúis mhaith leis an gcur isteach, agus go bhfuil sé, ar an ábhar sin, neamhcheadaithe agus míréasúnta.

Ní mheasfar gurb ionann craoladh ócáideach nó teagmhasach daoine i suíomhanna poiblí i gclár, de ghnáth, agus cur isteach neamhcheadaithe nó míréasúnta ar phríobháideacht.

Ní mór don duine gearáin faoi phríobháideacht a dhéanamh a bhféadfadh gur cuireadh isteach ar a p(h)ríobháideacht go mí-réasúnta. Féadfaidh tuismitheoir nó caomhnóir, a d'ainmnigh an duine, gearán a dhéanamh thar ceann an duine eile, sa chás cuí.

I gcomhlíonadh Phrionsabal 7, déanfaidh craoltóirí an méid a leanas:

- A chinntiú go bhfuil aon chur isteach ar phríobháideacht duine aonair i gclár nó sa bhealach a úsáidtear chun clár a dhéanamh ceadaithe, agus aird ar phrionsabail an Chóid seo, go háirithe, cosaint leas an phobail. Ní mór go mbeidh aon chur isteach den saghas sin i gcomhréir agus teoranta don mhéid a theastaíonn chun an lucht féachana a chur ar an eolas ar mhaithe le leas an phobail.
- An aird chuí a thabhairt ar choincheap an toilithe aonair agus a chinntiú go mbíonn rannpháirtithe i gcraolachán ar an eolas ar an ábhar agus ar chomhthéacs agus chineál agus

fhormáid a rannpháirtíochta ionas gurb ionann a gcomhaontú chun bheith páirteach agus toiliú feasach.

- An aird chúí a thabhairt ar na breithniúcháin ar leith a bhíonn i gceist i gcás duine nó leanbh leochaileach faoi 16 bliana d’aois, lena chinntiú nach gcuirtear isteach riamh go míréasúnta ar phríobháideacht na ndaoine siúd. Daoine aonair iad daoine leochaileacha a dteastaíonn uathu go dtabharfar breis aire dóibh mar gheall ar chúinsí pearsanta nó folláine.
- Toiliú a fháil sa chás go mbíonn duine nó leanbh leochaileach faoi bhun 16 bliana d’aois i gceist go díreach le hábhar cláir, nó sa bhealach a úsáidtear chun ábhar cláir a dhéanamh. Ba cheart toiliú a lorg ón duine nó ón leanbh leochaileach, más féidir, agus ó thuismitheoir, caomhnóir, ionadaí ainmnithe nó duine atá freagrach as a c(h)úram príomhúil. Tharlódh nach mbeadh sé riachtanach toiliú a fháil más beagbhríoch an t-ábhar nó más mion-rannpháirtíocht atá i gceist nó, bunaithe ar thosca eile, gur ceadaíodh chun leanúint ar aghaidh gan toiliú a fháil, agus aird ar phrionsabail an Chóid seo.
- An breithniú cúí a dhéanamh ar iarratais ar aistarraingt toilithe, agus aird ar phrionsabail an Chóid seo, go háirithe, cosaint leas an phobail agus cúinsí eile a d’fhéadfadh teacht chun solais, ar nós caidreamh conarthach.
- A chinntiú nach gcuireann ábhar a athúsáid, lena úsáid in ábhar cláir éagsúil nó ar mhaithe le cuspóir eile, isteach go míréasúnta ar phríobháideacht duine aonair.
- An aird chúí a thabhairt ar an tionchar a d’fhéadfadh cumhdach agus cumhdach leantach ar bhás imirt ar theaghlaigh agus ar chairde an mhairbh.
- An aird chúí a thabhairt ar bhreithniúcháin ar leith a bhíonn i gceist nuair a bhíonn scannánaíocht á déanamh i gcásanna éigeandála nó nuair a bhíonn scannánaíocht á déanamh ar íospartaigh thimpistí nó iad siúd atá thíos le tragóid phearsanta, lena chinntiú nach gcuirtear isteach go míréasúnta ar phríobháideacht na ndaoine siúd.
- A chinntiú nach n-úsáidtear scannánaíocht nó taifeadadh amhrasach ach amháin nuair a bhíonn siad ceadaithe